

دفتر نخست: بیداری

دکتر محمد تقی فغانی

زندگی معنوی

www.ketabo.ir

نام کتاب: زندگی معنوی

(دفتر اول: بیداری)

مؤلف: دکتر محمد تقی فعالی (هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی،

واحد علوم و تحقیقات، تهران)

تحقیق و تنظیم: امیر قربانی

ویراستار: محمد مرادی حسین آباد

نشر: تیماس (وابسته به مؤسسه فرهنگی هنری سبک زندگی آل یاسین)

مدیر هنری: محمد عباسی زاده

چاپ و صحافی: بوستان

نوبت چاپ: دوم / تابستان ۱۴۰۲

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

۷۸۱-۳۹۶

ISBN: 978-622-6890-01-4

سرشناسه: فعالی، محمدتقی، ۱۳۴۱ - Faali, Mohammad Taqi / عنوان قراردادی: منازل السائرین. فارسی / شرح عنوان و نام بیداری: زندگی معنوی مولف محمدتقی فعالی؛ تحقیق و تنظیم امیر قربانی / مشخصات نشر: مؤسسه فرهنگی هنری سبک زندگی آل یاسین، نشر تیماس، ۱۴۰۲ / مشخصات ظاهری ج: ۱۴/۵ * ۲۱/۵ س/م شابک: ج ۱: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۹-۰۰۱-۴ / وضعیت فهرست نویسی: فکبا / یادداشت: کتاب حاضر شرحی بر کتاب «منازل السائرین» تألیف اسماعیل عبدالله انصاری است / یادداشت: کتابنامه / مندرجات: ج. ۱. بیداری، / موضوع: انصاری، عبدالله بن محمد، ۴۸۱-۳۹۶ ق. منازل السائرین - نقد و تفسیر / موضوع: عرفان - متون قدیمی تا قرن ۱۴ / موضوع: ۲. Th century Sufism - Early works to. / موضوع: تصوف - متون قدیمی تا قرن ۱۴ / موضوع: ۲. Th century Sufism - Early works to. / شناسه افزوده: قربانی، امیر، ۱۳۵۸ - / شناسه افزوده: انصاری، عبدالله بن محمد، ۴۸۱-۳۹۶ ق. منازل السائرین /

شرح رده بندی کنگره: PB۲۸۲/۶

رده بند دیویی: ۲۹۷/۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۳۲۹۸۲

www.timaas.ir

❖ دیباچه ۱۱

نقطه‌پرگار سلوک و مدار اسرار حقیقت ۲۹

❖ نشانه اول: واژه «قُل»، نشانه عصمت در مقام وحی ۳۰

❖ نشانه دوم: خداوند فقط به یک چیز موعظه می‌کند ۳۰

❖ نشانه سوم: هریک از آفریده‌های خدا، منحصر به فرد است ۳۱

❖ نشانه چهارم: تغییر شرایط بیرونی با تحوّل درون آدمی ۳۳

❖ نشانه پنجم: اصل نزد خدا، کیفیت است ۳۹

❖ نشانه ششم: اولویت جمعی بودن قیام ۴۰

❖ نشانه هفتم: نیل به توانمندی‌های بی‌شمار فکر ۴۰

❖ نشانه هشتم: برهان بر عصمت پیامبر ﷺ ۴۱

❖ نشانه نهم: شعبه‌ای از هدایت ۴۲

● چکیده مباحث ۴۲

بیداری از غفلت و رهایی از کاهلی ۴۵

❖ نشانه اول: مظاهر چهارگانه اسم «قائم»، پروردگار ۴۶

❖ نشانه دوم: زنده بودن و پویایی ۴۸

❖ نشانه سوم: راه کسب معرفت، انقطاع و رهایی از ماده ۴۹

❖ نشانه چهارم: آدم بیدار، هستی را آن گونه که هست می‌بیند ۵۴

❖ نشانه پنجم: انسان آمده است تا بصیر شود ۵۶

❖ نشانه ششم: تحقق اولین گام سلوک ۵۸

● چکیده مباحث ۶۰

نخستین فروغ حیات قلب ۶۳

نشانه اول: پیامدهای یقظه و تحوّل باطنی ۶۴

نشانه دوم: پاداش شرح صدر و ایمان ۷۴

نشانه سوم: تقرب؛ راه کسب حیات ۸۴

نشانه چهارم: اولین شرط سلوک؛ دستگیری، بخشش و توجه به دیگران ۸۵

نشانه پنجم: مشارکت دادن دیگران در امکانات و توانمندی های خویش ۸۶

نشانه ششم: افقی های زیر خاک و عمودی های روی خاک ۸۷

چکیده مباحث ۸۹

نعمت شناسی ۹۱

نشانه اول: شکر نعمت؛ یعنی دیدن خدمت های دیگران ۹۲

نشانه دوم: ویژگی نعمت؛ وفور، دوام و جریان ۹۳

نشانه سوم: ثبات بری درونی از نعمت ۹۴

نشانه چهارم: شکر، از فواید سلوک و صعود به سوی خداست ۹۴

نشانه پنجم: ابعاد سه گانه شکر ۹۷

نشانه ششم: برنامه معنوی روزانه «شکر» و آثار آن ۹۷

نشانه هفتم: «شکر عملی» یعنی استفاده مطلوب از امکانات و داده های الهی ۹۸

چکیده مباحث ۱۰۰

گناه شناسی ۱۰۳

نشانه اول: شکر نعمت یک امر ایجابی و مثبت و تدارک گناه یک امر سلبی است ۱۰۴

نشانه دوم: نگاه به گناه (نگاه به گذشته و تفکر درباره گناهان گذشته) ۱۰۶

نشانه سوم: تدارک و جبران گناه ۱۰۶

نشانه چهارم: پیش از توجه به دیگران به خود و گذشته خود توجه کنیم ۱۱۵

نشانه پنجم: پیامدهای اعمال آدمی، تکوینی است نه تشریفاتی ۱۱۶

چکیده مباحث ۱۲۲

..... ۱۲۵ زمان شناسی

..... ۱۲۶ نشانه اول: برای ابدیت، زندگی کنیم

..... ۱۲۸ نشانه دوم: خست در عمر و احسانگری از ثروت

..... ۱۳ نشانه سوم: اصول مدیریت عمر

..... ۱۳۵ چکیده مباحث ●

..... ۱۳۷ عوامل نعمت شناسی

..... ۱۳۸ نشانه اول: برخورداری از عقل خالص، عامل فهم نعمت های الهی است

..... ۱۴ نشانه دوم: نظر دوختن به آسمان برای نزول نعمت

..... ۱۴۲ نشانه سوم: مدیریت درون در مواجهه با سخری ها و ناملازمات روزگار

..... ۱۴۳ نشانه چهارم: وضعیت انسان نسبت به دنیا و آخرت، تاریخ و گذشتگان

..... ۱۴۷ چکیده مباحث ●

..... ۱۴۹ عوامل گناه شناسی

..... ۱۵ نشانه اول: دیدن بزرگی خداوند، دنیا را در چشم و دل کوچک می کند

..... ۱۵۲ نشانه دوم: درک عمق نیازمندی انسان، جبران کننده گناه او نیست

..... نشانه سوم: آدمی یعنی «خواسته»؛ تلاش اندک او

..... ۱۵۴ برای دریافت خواسته های زیاد سازگار نیست

..... ۱۵۵ نشانه چهارم: احساس بی نیازی، آدمی را به سقوط می کشاند

..... ۱۵۷ نشانه پنجم: ویژگی طبیعی یک خلاف،

..... نشانه ششم: از یاد نبریم روزی را که ذره بودیم

..... ۱۶ و حاق حقیقت خویش را مشاهده کردیم

..... ۱۶۱ نشانه هفتم: باورمندی به وعده و وعید پروردگار عامل جبران گناه است

..... ۱۶۱ نشانه هشتم: گذشت خداوند از عقوبتی که حق اوست

..... ۱۶۳ چکیده مباحث ●

عوامل زمان شناسی ۱۶۵

نشانه اول: همگان، همه جا و همیشه دانش حقیقی راه گوش جان بشنوند ۱۶۶

نشانه دوم: در این جهان ندها و بانگ های محترمی وجود دارد ۱۶۶

نشانه سوم: علمی که با عمل همراه نباشد، نادانی است ۱۶۸

نشانه چهارم: شریعت، سلوک را و سلوک، معرفت را نتیجه می دهد ۱۶۸

نشانه پنجم: وقت شناسی، اثر همراهی با استاد سلوک ۱۶۹

نشانه ششم: آثار و نتایج همراهی با سالکان راه حقیقت ۱۷۱

نشانه هفتم: شرط تقرب به خدا، رها شدن از عادات است ۱۷۱

نشانه هشتم: معانی قرب و نزدیکی به مساحت خداوند در قرآن ۱۷۱

نشانه نهم: گام های حرکتان را بر اساس مراتب قرب به خدا تنظیم کنیم ۱۷۵

● چکیده مباحث ۱۷۷

● حاصل سخن ۱۷۹

● کتاب نامه ۱۸۲

❖ دیباچه

معرفت، مهم‌ترین عامل برتری انسان است. انسان به وسیله عقل که مهم‌ترین قابلیت وجودی‌اش است، می‌تواند راه معرفت را برگزیند یا در تاریکخانه نادانی، خود را از تلاش برای نیل به معرفت، محروم نماید.

نیکبختی و شوربختی ایام عمر و نیز سعادت‌مندی و شقاوت‌مندی زندگی، محصول تصادف یا جبر نیست، بلکه عینیت انتخاب‌ها و سلوک‌های لحظه‌به‌لحظه آدمی است. زندگی در عین پیچیدگی ظاهری، از وضوح و شفافیت باطنی حیرت‌انگیزی برخوردار است. بشر به میزان توجه و دقت‌ورزی در رویارویی با شرایط گوناگون زندگی، زمینه بهره‌وری یا محرومیت خویش را از حقایق عمیق و لطایف شیرین آفرینش فراهم می‌آورد. بی‌شک، خالق کائنات و نیروهای بیشمار او در زمان مناسب و به میزانی که مقتضای فضل و عدل پروردگار حکیم است، بهره‌مندی یا حرمان وی را رقم می‌زنند.